

การออกแบบชุดบูชาพระ ที่ได้แนวคิดจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี

เก่งกาจ ดันทองคำ^{1*} และ สุรวุฒิ คงพัฒน์ยืน¹

¹ภาควิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
tonthongkam@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดบูชาพระจากแนวคิดศิลปกรรม ทวารวดี โดยเป็นการศึกษาองค์ประกอบของศิลปกรรมทวารวดี เพื่อนำเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมา ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดรูปแบบที่สร้างสรรค์แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ เดิมที่มีอยู่ เป็นการเสริมสร้างคุณค่าและความหมายในเชิงวัฒนธรรมให้เป็นชิ้นงาน การดำเนินการ วิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ควบคู่กันโดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมินเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลการ พิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

จากการวิจัยพบว่าเอกลักษณ์ที่สามารถรับรู้ได้ชัดเจนที่สุดคือด้านประติมากรรม ธรรมจักร ของศิลปกรรมทวารวดี จึงนำมาสู่แนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดบูชาพระ โดยมี แนวทางในการออกแบบ 2 แนวทาง คือ รูปแบบ 1 (เน้นการใช้งาน) และรูปแบบ 2 (ด้านความงาม) โดยทำการออกแบบแนวทางละ 3 แบบ และผลความพึงพอใจพบว่าผลิตภัณฑ์ในรูปแบบ 1 (เน้นการ ใช้งาน) เป็นรูปแบบที่กลุ่มเป้าหมายพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.40) (S.D.=0.55) ด้านของอัตลักษณ์ พึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.16) (S.D.=0.68) ความสวยงามของผลิตภัณฑ์พึงพอใจใน ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (4.58) (S.D.=0.59) ความเหมาะสมของการใช้งาน พึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.34) (S.D.=0.52) ความเป็นไปได้ในท้องตลาด พึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.42) (S.D.=0.50) รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีคุณค่าและความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากท้องตลาดทั่วไป พึง พ้อใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.44) (S.D.=0.50) และความประทับใจโดยรวม พึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.46) (S.D.=0.50)

คำสำคัญ : ชุดบูชาพระ, ทวารวดี, การออกแบบ, วิถีพุทธ

THE DESIGN OF BUDDHA'S RESPECTIVE SET FROM BUDDHISM THOUGHT IN DVARAVATI.

Kangkrad tonthongkam^{1,*} and Surawut khongphatyuen¹

¹ Nakhon Pathom Rajabhat University

* tonthongkam@yahoo.com

Abstract

This research aimed to design set of altar from concept of Dvaravati Arts. The elements of Dvaravati Arts were studied in order to bring unique identity to apply in designing products and to create creative work which was different from existing products. This helped to create value and cultural meaning to the work. The research was qualitative research and quantitative research; moreover, the questionnaire and evaluation form were used mutually as tools of research to gather information for consideration from experts and satisfaction from target group. The information was analyzed by mean (X), percentage and standard deviation (S.D)

The result of research found that the identity that could be known clearly was sculpture of Thammachak of Dvaravati Arts. Therefore, it inspired concept for designing set of altar with 2 concepts as following Concept 1 (focus on using) and Concept 2 (focus of beauty). Each concept was designed for 3 patterns and from result of satisfaction found that Concept 1 (focus on using) was the design that target group much satisfied. The mean was (4.40) (S.D = 0.55). Identity's aspect was satisfied at much level; the mean was (4.16) (S.D = 0.68). The beauty of product was most satisfied; the mean was (4.58) (S.D = 0.59). The suitability of usage was satisfied at much level; the mean was (4.42) (S.D = 0.50). The pattern of product was valuable, creative and different from other products in the market; these points were satisfied at much level. The mean was (4.44) (S.D = 0.50). The overall impression was at much level; the mean was (4.46) (S.D = 0.50).

Keyword : Set of altar, Dvaravati, Design, Buddhist way of life

บทนำ

ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไปนั้น การเป็นอยู่ในสังคมและเศรษฐกิจได้ถูกพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่าการขยายตัวของบ้านเรือน อาคารชุด เพิ่มมากขึ้น และได้ถูกปรับเปลี่ยนพัฒนาไปตามยุคสมัยซึ่งชุมชนในวิถีคนเมืองนั้น มักจะซื้อหรือเช่าอาคารชุด ที่มีพื้นที่จำกัดในการใช้งาน และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เจริญมากขึ้น วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลในการดำเนินชีวิต การใช้ชีวิตเร่งรีบแข่งขันกันทำให้เกิดความวุ่นวาย เกิดปัญหาการเมือง ปัญหาสังคมมากมาย จึงยิ่งทำให้พุทธศาสนิกชนหันกลับเข้ามาหาที่พึ่งทางจิตใจ เพื่อหนีปัญหาต่างๆ ทางสังคม แต่ด้วยรูปแบบหรือภาพลักษณ์ของโต๊ะหมู่บูชาไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากพื้นที่สัดส่วน รูปแบบบ้าน ขนาดของที่พักอาศัย ไม่เว้นแต่พฤติกรรมของคนเมืองที่มีเวลาเข้าวัดน้อย และหันมาปฏิบัติธรรมที่บ้านมากขึ้น

ผู้ศึกษาเห็นว่าศิลปกรรมทวารวดีเป็นศิลปะที่มีรูปแบบและเรื่องราวพุทธประวัติที่ชัดเจน ในเรื่องของลัทธิศาสนา จะเห็นได้ว่ามีลักษณะความงาม ผ่านรูปแบบของงานศิลปกรรม ที่สามารถโน้มน้าวให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธาเป็นสำคัญ นอกจากคุณค่าด้านความงามแล้ว ศิลปกรรมทวารวดียังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีซึ่งเป็นคุณค่าพิเศษ สามารถนำมาเพิ่มคุณค่าให้ทำผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นที่ต้องการของสังคมในปัจจุบัน ด้วยการหล่อหลอมรูปแบบที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัว

กระบวนการสร้างสรรค์งาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบชุดบูชาพระ ที่สามารถสร้างความศรัทธา น่าเชื่อถือ เปรียบเสมือนเครื่องเตือนใจให้ตระหนักถึงหลักธรรมคำสอนที่แฝงคุณค่าและความงามได้อย่างลงตัว โดยการออกแบบจะเป็น รูปแบบที่ต่างไปจากเดิม ตอบสนองการใช้งานที่ถูกปรับเปลี่ยนไปจากก่อนสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบบนพื้นฐานโครงสร้าง เดียวกันมีประโยชน์ใช้สอยการใช้งานที่มากยิ่งขึ้น

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องราวและรูปแบบของศิลปกรรมทวารวดี เพื่อหาอัตลักษณ์นำมาใช้เป็น แนวทางในการออกแบบชุดบูชาพระที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ในรูปแบบของศิลปกรรมทวารวดี ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล ภาคนามและเอกสารด้านรูปแบบโครงสร้างและลวดลายของศิลปกรรมทวารวดี

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. ศึกษาเรื่องราวและรูปแบบของศิลปกรรมทวารวดี เพื่อหาอัตลักษณ์นำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบชุดบูชา
2. ออกแบบชุดบูชาพระจากผลสรุปแนวทางการออกแบบที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ในรูปแบบของศิลปกรรมทวารวดี
3. ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อแนวคิดชุดบูชาในรูปแบบของศิลปกรรมทวารวดี

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของศิลปกรรมทวารวดี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ
  - ด้านงานสถาปัตยกรรม
  - ด้านประติมากรรม
2. ศึกษารูปแบบการจัดวางโต๊ะหมู่บูชา
3. วัดผลความพึงพอใจด้านการออกแบบของผลิตภัณฑ์และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
4. ออกแบบ ชุดโต๊ะหมู่บูชา ในรูปแบบศิลปกรรมทวารวดี

ขั้นตอนการวิจัย

1. ขั้นตอนการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 1.1 ค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูลของศิลปกรรมทวารวดี
  - 1.2 ศึกษาแบบการจัดวางโต๊ะหมู่บูชา
  - 1.3 ศึกษาลักษณะการจัดวางโต๊ะหมู่บูชาในบ้านพักอาศัย
    - รูปแบบ สถานที่ บริเวณตำแหน่ง การจัดวาง
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์
  - 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบ องค์ประกอบของศิลปกรรมทวารวดี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ
  - 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
3. ออกแบบและพัฒนา
  - 3.1 กำหนดกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการออกแบบ 2 แนวทาง แนวทางละ 3 แบบ เพื่อพัฒนาแบบร่าง
  - 3.2 ประเมินด้านการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 2 ท่าน ด้านประวัติศาสตร์ทวารวดี 1 ท่าน และการจัดรูปแบบโต๊ะหมู่บูชา 1 ท่าน ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนด
  - 3.3 คัดเลือกแบบที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขนำไปสู่ขั้นตอนการผลิตต้นแบบ
  - 3.4 การทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้บริโภค
4. ประเมินความพึงพอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภค
ประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 4 ท่าน กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 100 ท่าน
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะ

แนวทางในการออกแบบ

คัดเลือกแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ โดยศึกษาจากงานศิลปกรรมทวารวดีทั้งด้านงานประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ดังนี้ 1) ธรรมจักร 2) สถาปัตยกรรม(สถูปทรงหม้อน้ำ) 3) พระพุทธรูป ซึ่งผลสรุป ได้ตามลำดับดังนี้

ภาพที่ 1 ธรรมจักร 50%

ภาพที่ 2 พระพุทธรูป 30%

ภาพที่ 3 สถาปัตยกรรม
(สถูปทรงหม้อน้ำ) 20%

ผลการวิเคราะห์ รูปแบบ โครงสร้างและลวดลายของธรรมจักร

ตามแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาโดยได้สร้างสรรค์ผลงานชุดบูชาพระ ที่ได้แนวคิดจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี สรุปผลที่นำมาใช้ในการออกแบบดังนี้

ประติมากรรมธรรมจักรสะท้อนความเป็นศิลปกรรมทวารวดีมากที่สุด และการสะท้อนอารมณ์ด้านความรู้สึกให้ความรู้สึกน่าศรัทธา

จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เห็นว่าลักษณะเส้นจากส่วนฐานของธรรมจักรคือลายกลีบบัวแสดงถึงเอกลักษณ์ของศิลปกรรมทวารวดีชัดเจนที่สุด รองลงมาคือซี่ก้า มีลักษณะเป็นลายก้านขด

อารมณ์ความรู้สึก	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสามารถ ในการแสดงอารมณ์
	4.53	0.57	มากที่สุด
	3.73	0.58	มาก
	4.30	0.75	มาก
	4.50	0.51	มากที่สุด

แสดงอัตลักษณ์ เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 4

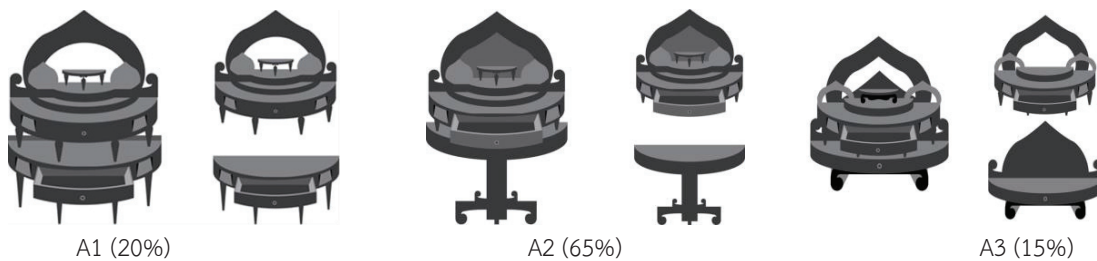
แนวทางการออกแบบ แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ

จากการศึกษาและสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้านโครงสร้าง และลายกลีบบัวที่รองรับฐานของธรรมจักรมีความโดดเด่น ซึ่งเป็นงานประติมากรรมที่ถูกสร้างขึ้นในยุคสมัยทวารวดี เป็นศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีศาสนาเข้ามาเผยแผ่ มีความโดดเด่น วิจิตร ศักดิ์สิทธิ์และน่าศรัทธา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่านำมาใช้เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบชุดบูชาพระ เพราะเกี่ยวข้องกับศาสนา เสมือนเครื่องเตือนใจให้กับพุทธศาสนิกชน เพื่อให้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตของยุคสมัยทวารวดี

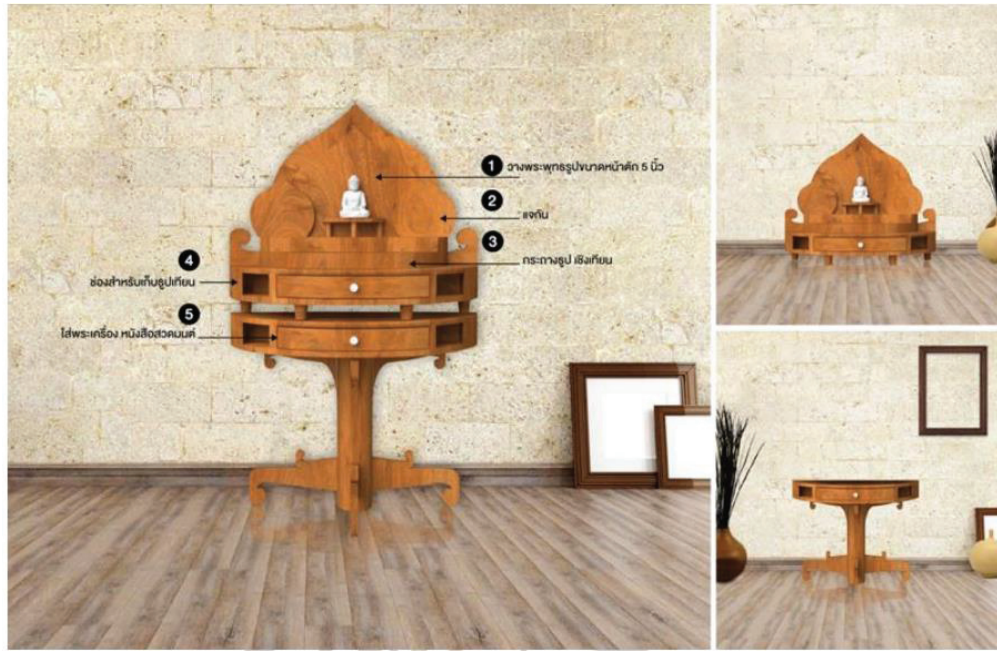
ตามแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา โดยได้สร้างสรรค์ผลงานการออกแบบชุดบูชาพระที่ได้แนวคิดมาจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี จำนวน 2 แนวทาง คือ รูปแบบ A เน้นการใช้งาน และรูปแบบ B เน้นความงาม ดังนี้ โดยสรุปผลงานการออกแบบที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของรูปแบบศิลปกรรมทวารวดี

ผลิตภัณฑ์ชุดบูชาพระที่ได้ แนวคิดจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี แนวทาง A (เน้นการใช้งาน)

เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นการใช้งาน ที่สามารถแยกการใช้งานได้ 2 ลักษณะ เป็นการใช้งานที่สามารถใช้งานร่วมกัน และแยกการใช้งานได้ โดยมีการออกแบบผลิตภัณฑ์มีช่องเก็บของ เช่น พระเครื่อง หนังสือสวดมนต์ รูป เทียน

แสดงผลรูปแบบจากความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ภาพที่ 5 ผลที่ได้จากความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายคือ รูปแบบ A2 (65%)

วัสดุ : ไม้สัก

แผนผังการจัดชุดพระประกอบด้วย :

- 1.แท่นวางพระพุทธรูป
2. แจกัน
- 3.กระถางธูป เจริญเทียน

ฟังก์ชันเสริม :

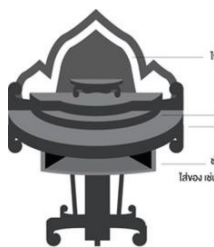
- ช่องเก็บรูปเทียน
- ใส่พระเครื่อง หนังสือสวดมนต์

ผลิตภัณฑ์ชุดบูชาพระที่ได้ แนวคิดจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี แนวทาง B (เน้นความงาม)

เป็นรูปแบบที่ประยุกต์มาจากรูปแบบ A แต่เพิ่มความงามด้วยการใส่ลวดลาย(กลีบบัว) ส่วนลักษณะการใช้งาน จะใช้งานได้ลักษณะเดียว มีช่องใส่ เช่น รูป เทียน พระเครื่อง เป็นต้น

B1 (40%)

B2 (25%)

B3 (35%)

แสดงผลรูปแบบจากความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ภาพที่ 6 ผลที่ได้จากความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายคือ รูปแบบ B1 (40%)

วัสดุ : ไม้สัก

แผนผังการจัดชุดพระประกอบด้วย :

1. แท่นวางพระพุทธรูป
2. แจกัน
3. กระถางรูป เชิงเทียน

ฟังก์ชันเสริม : ลวดลายแกะสลัก

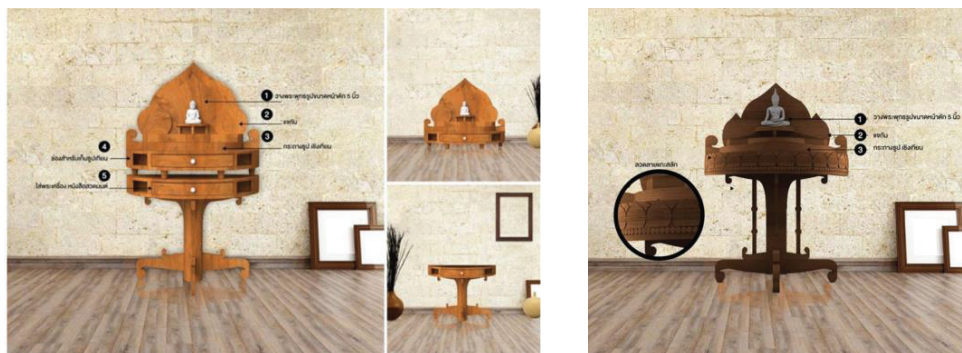
ผลการประเมินแบบผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมนำไปพัฒนาต่อโดยเฉพาะรูปแบบที่ 1 สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของศิลปกรรมทวารวดีได้มากที่สุด ทั้ง 2 รูปแบบมีโอกาสทางการตลาดมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ รูปทรงแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์และรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีคุณค่าและมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด ลักษณะงานด้านวัสดุเหมาะสมแก่การใช้งาน ส่วนรูปแบบการใช้งานมีความซับซ้อนต่อการใช้งาน ควรนำเทคนิคการสลักไม้ เพื่อเพิ่มรายละเอียดของผลิตภัณฑ์เพื่อให้แสดงถึงศิลปกรรมทวารวดีมากขึ้น

ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภครูปแบบผลิตภัณฑ์ชุดบูชาพระ ที่ได้แนวคิดจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี จำนวน 100 คน กลุ่มเป้าหมายเพศหญิง จำนวน 62 คน เพศชายจำนวน 38 คน อายุ 20-30 ปี จำนวน 30 คน อายุ 31-40 ปี จำนวน 36 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 16 คน อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 22 คน อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน พนักงาน บริษัทเอกชน จำนวน 42 คน ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 20 คน อาชีพอื่น ๆ จำนวน 10 คน รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 16 คน รายได้ 15,001 - 25,000 จำนวน 8 คน รายได้ 25,001 - 40,000 จำนวน 54 คน รายได้ 40,000 ขึ้นไป 22 คน

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์รูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 โดยรวมแล้วรูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ย = 4.40 (S.D. = 0.55) และรูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ย = 4.18 (S.D. = 0.54)

อภิปรายผล

การออกแบบของไทยในปัจจุบันมีการส่งเสริมและให้คุณค่าในเรื่องของวัฒนธรรม รากเหง้า ความเป็นตัวตน การใช้ชีวิตของคนไทยในอดีตและปัจจุบัน การให้ความสำคัญกับภูมิปัญญา แนวคิดของคนในอดีตที่สั่งสมมายาวนาน แต่ละท้องถิ่นก็ต่างมีความคิด ความเชื่อ ความเป็นตัวตนแตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ อัตลักษณ์ และสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์นี้เอง เป็นจุดเริ่มต้นของแรงบันดาลใจของนักออกแบบที่สนใจทำการศึกษาและถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานการออกแบบที่หลากหลาย มีการนำมาปรับใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ทั้งในด้านของความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย

การปรับใช้ความเป็นท้องถิ่นสามารถทำได้หลายรูปแบบ ทั้งการอนุรักษ์คงไว้ซึ่งความเป็นคุณค่าดั้งเดิม การปรับเปลี่ยนรายละเอียดให้เข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบัน แต่ยังคงไว้ซึ่งกลิ่นไอคุณค่าความเป็นดั้งเดิมอยู่ และการศึกษาเทคนิควิเคราะห์ถึงภูมิปัญญา แนวคิดในความเป็นคุณค่าดั้งเดิมนั้น แล้วจึงนำมาจัดเรียงนำเสนอ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม

การออกแบบชุดบูชาพระ ที่ได้แนวคิดจากวิถีพุทธสมัยทวารวดี เป็นการศึกษาเรื่องราวและรูปแบบของศิลปกรรมทวารวดี เพื่อหาอัตลักษณ์นำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบชุดบูชาพระ โดยวิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นรวมถึงความสอดคล้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ ซึ่งศิลปกรรมทวารวดีมี 2 ประเภททั้งทางด้านประติมากรรมและสถาปัตยกรรม เป็นเอกลักษณ์ที่กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน จึงนำมาสู่การออกแบบชุดบูชาพระ โดยให้ผลิตภัณฑ์ มีความน่าศรัทธา งดงามตระการตา สร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมทางศาสนา โดยผลิตภัณฑ์จะมีความเรียบง่าย แต่การใช้งานมีมากกว่า 1 ลักษณะ ซึ่งชุดบูชาจะผลิตจากไม้สัก ประกอบด้วย ชั้นวางพระ แจกัน กระถางธูปและเชิงเทียน เพื่องประโยชน์ใช้สอยมากขึ้นโดยการเพิ่มลิ้นชักเก็บของ และช่องสำหรับใส่ธูปเทียน เพื่อเป็นการเพิ่มฟังก์ชันการใช้งานให้กับตัวผลิตภัณฑ์ แต่ยังคงเอกลักษณ์ของศิลปกรรมทวารวดีไว้ ด้วยโครงสร้าง จังหวะ การรับรู้ถึงความรู้สึก

จากความน่าสนใจของศิลปกรรมทวารวดีผู้วิจัยจึงต้องการถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภค เพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในอดีตที่งดงามและทรงคุณค่าให้คงอยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปพัฒนาใช้ต่อยอดกับงานออกแบบอื่นๆ ได้ในอนาคต

1. ได้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดวางโต๊ะหมู่บูชา
2. รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม สามารถนำไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างรายได้ และสร้างรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์แก่ชุมชน
3. ควรปรับลักษณะการใช้งาน ตำแหน่งการวางสิ่งของอื่นๆ ให้ชัดเจนมากขึ้น
4. ควรมีตัวเลือกในการเลือกใช้วัสดุให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- jedeethai. (2010). สดุดีเจดีย์ในยุคสมัยทวารวดี. Retrieved from <http://www.jedeethai.com/>
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). การจัดโต๊ะหมู่บูชา (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.): โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2535). อธิบายเครื่องบูชา: กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท จี.เอ. กราฟิค จำกัด.
- กรมศิลปากร. (2542). พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์: กรุงเทพฯ ฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด. .
- การจัดตั้งหิ้งพระบูชา. (2557). Retrieved from <http://www.banlangchok.com/index.php?option=com>
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2534). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย ฉบับปรับปรุงใหม่ครั้งที่ 5. 178.
- ธิดา สารยา. (2535). พัฒนาการของรัฐทวารวดี:ประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ธิดา สารยา. (2536). (ศรี)ทวารวดี (พิมพ์ครั้งที่2 ed.): ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). การวิเคราะห์ข้อมูล. 10.
- ประภาส แก้วสุวรรณ. (2553). การจัดโต๊ะหมู่บูชา (พิมพ์ครั้งที่3 ed. Vol. 2553): กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- ปิยะวรรณ ปิ่นแก้ว. (2553). การศึกษาลวดลายประดับบนประติมากรรมสมัยทวารวดีในจังหวัดนครปฐม เพื่อออกแบบลวดลายเรขศิลป์ 2 มิติ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
- ผาสุข อินทราวุธ. (2542). ทวารวดี : การศึกษาเชิงวิเคราะห์จากหลักฐานทางโบราณคดี: กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อักษรสมัย.
- วรรณิ สหสมโชค. (2549). ออกแบบเฟอร์นิเจอร์
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2527). การออกแบบเครื่องเรือนสมัยใหม่: กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2013). พุทธศิลป์ทวารวดี. Retrieved from <https://atichit.wordpress.com/>
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2547). ทวารวดี: วัฒนธรรมยุคพุทธศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย: กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- สันติ เล็กสุขุม. (2533). “ลายประจายามกัมพู ทวารวดี ถึงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์” ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่11(ฉบับที่3), 26-30.
- อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2550). ออกแบบเฟอร์นิเจอร์.